

2023-IV ENFLASYON RAPORU

2023-IV Enflasyon Raporu Yönetici Özeti

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından 2023 yılı IV. çeyrek “Enflasyon Raporu” 2 Kasım 2023 tarihinde yayımlandı.

IV. Çeyrek Enflasyon Raporu’nun bilgi notu aşağıda sunulmuştur.

- **Yıllık tüketici enflasyonu** 2023 yılı III. çeyreğinde **23,3 puan artarak %61,5** seviyesine ulaşmıştır.
- **Enflasyonun,**
 - **2023 yılı sonunda %65,**
 - **2024 yılı sonunda %36 ve**
 - **2025 yılı sonunda ise %14** seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.
- II. çeyrekte GSYİH, **yıllık bazda %3,8** oranında artarken, **çeyreklik bazda** büyüme hızlanarak **%3,5** oranında gerçekleşmiştir.
- Yıllık bazda büyümeye en yüksek katkı **12,7 puan** ile **nihai yurt içi talepten** gelmiştir.
- **Net ihracatın** büyümeyi azaltıcı etkisi **6,3 puan** olarak gerçekleşmiştir.
- Ağustos ayı itibarıyla mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak sanayi üretimi III. çeyrekte II. çeyreğe kıyasla %0,5 gibi sınırlı bir oranda artmıştır.
- Ağustos ayı itibarıyla mevsimsellikten arındırılmış olarak **istihdam çeyreklik bazda %0,3 oranında** (111 bin kişi) artmıştır. Mevsimsellikten arındırılmış **işgücüne katılım oranı** ise **0,1 puan azalarak %53,4** düzeyinde gerçekleşmiştir.
- İşsizlik oranı yılın III. çeyreğinde II. çeyreğe kıyasla **0,4 puan azalarak %9,3** seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış olarak III. çeyreğe göre,
 - **ara malı ithalatı** III. çeyreğe göre **%5,2** oranında azalırken,
 - **tüketim malları ithalatı** %5,7 ve
 - **yatırım malları ithalatı** %2,4 oranlarında artış kaydetmiştir.
- Gelişmiş ekonomilerde bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre;
 - **manşet enflasyon** yaklaşık 0,5 puan gerileyerek **%3,7’ye**
 - **çekirdek enflasyon** 0,6 puan gerileyerek **%4,2’ye** düşmüştür.
- Gelişmekte olan ekonomilerde (Çin ve Türkiye hariç)
 - **manşet enflasyon** 0,1 puan yükselerek **%5,4,**
 - **çekirdek enflasyon** 0,3 puan düşerek **%5,4** düzeyinde gerçekleşmiştir.
- **Enflasyon gelişmiş ülkelerde %2, gelişmekte olan ülkelerde ise ortalama %3,5** olan hedeflerin belirgin olarak üzerinde seyretmeye devam etmektedir.
- **Fed ve ECB Temmuz ve Eylül** ayları arasında sırasıyla toplam **25 ve 50 baz** puan faiz artırımını yapmıştır.
- **Türkiye CDS primi** 27 Ekim itibarıyla **413 baz puan** seviyesinde bulunmaktadır. Türk lirasının bir ay vadeli kur oynaklığı aynı dönemde belirgin düşüş sergileyerek %10 civarına, 12 ay vadeli kur oynaklığı ise 27 Ekim itibarıyla %27 düzeyine gerilemiştir.
- **TCMB brüt uluslararası rezervleri** 20 Ekim itibarıyla **126,1 milyar ABD doları** seviyesine yükselmiştir.
- **Ticari kredilerin** 20 Ekim itibarıyla 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme oranı **%16,4** olarak gerçekleşmiştir.
- **Bireysel kredileri** 20 Ekim itibarıyla 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme oranı **%41,8’e** gerilemiştir.

Para Politikası

- TCMB, **politika faizini** Ağustos-Ekim döneminde **17,5’ten %35** seviyesine yükseltmiştir.
- Parasal sıkılaştırma sürecini destekleyici bir adım olarak, kredi büyümesine göre menkul kıymet tesisi kapsamında **%3** olan Türk lirası ticari krediler için aylık büyüme sınırı **%2,5**, taşıt kredilerinde ise **%3** olan büyüme sınırı **%2** olarak belirlenmiştir.
- Günlük ihracat döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredisi limitini **25 Temmuz 2023** itibarıyla **300 milyon Türk lirasından 1,5 milyar Türk lirasına** yükseltildi. İhracatçıların finansmana erişimini desteklemek amacıyla **1,5 milyar Türk lirasından 3 milyar Türk lirasına** yükseltildi.
- Para takası işlemleri tutarı **26 Temmuz 2023** tarihi itibarıyla **907,1 milyar Türk lirası** olmuştur. **27 Ekim 2023** tarihi itibarıyla **1,59 trilyon Türk lirası** seviyesine yükselmiştir.

Ekonomik Görünüm

- Hizmetler sektöründe PMI endeksi **gelişmiş ülkelerde 3,6, gelişmekte olan ülkelerde 3,0** puan gerilemiştir.
- Küresel bileşik PMI endeksi bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre **2,8 puan düşerek 50,9** olmuştur.
- Küresel büyüme endeksi **2023 ve 2024** yıllarında sırasıyla **%1,7 ve %2,0** oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.
- Türkiye'nin ticaret ortaklarının büyüme tahminlerindeki güncellemeler ise 2024 yılı için genelde aşağı yönlü olmuştur.
- Jeopolitik riskler, finansal koşullar ve arz yönlü faktörler emtia fiyatları üzerinde belirleyici olmaktadır.
- Varil başına **Brent petrol** fiyatları bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre **%6,4** oranında artmıştır.
- **Tarım emtia** fiyatları **son on yılın** ortalamasının üzerinde seyretmekle birlikte bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre **%8,0** oranında gerileme göstermiştir.
- Manşet enflasyon bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre **gelişmiş ülkelerde %4,2 düzeyinden %3,7'ye** gerilemiş, **gelişmekte olan ülkelerde** (Çin ve Türkiye hariç) ise **0,1 puan artarak %5,4** olmuştur.
- Yıllık bazda **çekirdek enflasyon** bir önceki Enflasyon Raporu dönemine göre **gelişmiş ülkelerde %4,8'den %4,2'ye** gerilemiştir.
- **ECB Eylül tahminlerini Haziran ayına göre 2023 yılı için 0,2, 2024 yılı içinse 0,5 puan** aşağı çekmiştir.
- **Fed, Temmuz ayında 25 baz** puanlık bir faiz artırımına giderken **Eylül ayında faizleri %5,5** seviyesinde sabit bırakmıştır.
- Mevcut Enflasyon Raporu döneminde **Brezilya (100 baz puan), Peru (50 baz puan), Şili (175 baz puan) ve Polonya (75 baz puan)** merkez bankaları politika faizlerini düşürmüşlerdir.
- **Çin Merkez Bankası Ağustos ayında** bir yıllık kredi faiz oranını **10 baz** puan indirerek **%3,45** seviyesine çekmiştir.
- **Rusya (450 baz puan), Tayland (50 baz puan), Endonezya (25 baz puan) ve Filipinler (25 baz puan)** merkez bankaları politika faizlerini artırmışlardır.
- 31 Temmuz – 20 Ekim tarihleri arasında **borç senedi piyasalarından 5,6 milyar ABD doları, hisse senedi piyasalarından 49 milyar ABD doları** çıkış gerçekleşmiştir.

Finansal Koşullar

- Mevcut Enflasyon Raporu döneminde Türk lirasının bir ay vadeli ima edilen kur oynaklığı **777 baz puan düşüşle %10** civarına gerilerken **12 ay vadeli oynaklık ise 158 baz puan düşerek %27** seviyesine inmiştir.
- TCMB rezervleri **Mayıs ayında hızla gerilerken Haziran ayından itibaren güçlü bir artış** eğilimine girmiştir.
- TCMB **brüt uluslararası rezervleri**, 20 Ekim itibarıyla **126,1 milyar ABD doları** seviyesine yükselmiştir.
- Fonlama maliyetleri ve kredi faizleri artmaya devam etmiştir.
- **Haziran sonuna göre ihtiyaç kredisi faizleri %17,4** puan artarak **20 Ekim itibarıyla %61,3'e** ulaşmıştır.
- Türk lirası **ticari kredi faizleri %29,8** puan artarak **%48,2'ye** ulaşmıştır.
- Aynı dönemde **taşıt kredisi faizleri %36,2'den %47,2'ye, konut kredisi faizleri %24,5'ten %41,5'e** yükselmiştir.
- **20 Ekim** itibarıyla 13 haftalık yıllıklandırılmış **büyüme oranı ticari kredide %16,4** olarak gerçekleşirken, **Mayıs ayında %140** seviyesine ulaşan **bireysel kredide** bu oran **%41,8'e** gerilemiştir.
- **Taşıt, konut ve ihtiyaç kredilerinin** 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme oranları **20 Ekim** itibarıyla sırasıyla **%17,8, 3,2 ve 18,3** seviyesinde gerçekleşmiştir.
- **II. çeyrekte GSYİH**, yıllık bazda **%3,8** oranında artış gerçekleştirmiştir.
- **Ağustos ayı** itibarıyla mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış olarak sanayi üretimi III. çeyrekte II. çeyreğe kıyasla **%0,5** gibi sınırlı bir oranda artmıştır.
- II. çeyrekte üretim **%76,2'ye** yükselen **kapasite kullanım oranı**, III. çeyrekte sınırlı artış kaydederek **%76,5** seviyesinde, **Ekim ayı** itibarıyla ise **%76,8** seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Ağustos ayı itibarıyla taşıt hariç **sermaye malları üretimi** çeyreklik bazda **%1,8** oranında gerilerken sektörün çeyreklik bazdaki ithalat artışı III. çeyreğe kıyasla **%3,2** oranında gerçekleşmiştir.

İş Gücü Piyasası Gelişmeleri

- **Ağustos ayı** itibarıyla mevsimsellikten arındırılmış olarak istihdam çeyreklik bazda **%0,3** oranında (111 bin kişi) artmıştır.
- Mevsimsellikten arındırılmış **işgücüne katılım oranı 0,1 puan azalarak %53,4** düzeyinde gerçekleşmiştir.
- **İşsizlik oranı** yılın III. çeyreğinde II. çeyreğe kıyasla **0,4 puan azalarak %9,3** seviyesinde gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi Görünümü

- Türkiye'nin önemli ticaret ortaklarından Euro Bölgesi'nde **imalat PMI** endeksi **Eylül ayında 43,4** ile zayıf seyrini sürdürürken **ihracat ortaklarımızın PMI** endekslerinden oluşturulan ihracat iklimi endeksi de III. çeyrekte II. çeyreğe göre **2,7 puan azalarak 49,5** seviyesine gerilemiştir.
- **Seyahat ve taşımacılık gelirleri** yılın ilk sekiz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla **4,1 ve 0,3 milyar ABD doları artarak 30,5 ve 22,8 milyar ABD doları** seviyesine ulaşmıştır.
- **Ağustos ayında** yıllıklandırılmış cari işlemler açığı **57 milyar ABD dolarına** gerilemiştir.
- Yıllıklandırılmış altın hariç **cari açık 25,5 milyar ABD dolarına** gerilerken altın ve enerji hariç **cari fazla 37,5 milyar ABD doları** düzeyinde gerçekleşmiştir.

Kamu Maliyesi Gelişmeleri

- **2023 yılı Ocak-Eylül döneminde 512,6 milyar Türk lirası bütçe açığı** kaydedilmiştir.
- Yılın ilk dokuz ayında **toplam harcamalar ve faiz dışı harcamalar** sırasıyla **%95,6 ve %92** oranında yıllık artış kaydetmiştir.
- **Emekli bayram ikramiyelerinin 1.100 Türk lirasından 2.000 Türk lirasına** çıkartılmıştır.
- Merkezi yönetim bütçe gelirleri Ocak-Eylül döneminde **%74,2** oranında artış kaydetmiştir.
- **Vergi gelirleri %81, vergi dışı gelirler %34,7** oranında artmıştır.

Enflasyon

- Tüketici yıllık enflasyonu **2023 yılı III. çeyreğinde 23,32 puan artışla %61,53'e** yükselmiştir.
- **Eylül ayı** itibarıyla **B ve C endeksinin** mevsimsellikten arındırılmış artış oranları sırasıyla **%4,9 ve %5,5** olarak gerçekleşmiştir.
- Yılın III. çeyreğinde alkollü içecek ve tütün ürünleri fiyatları **%26,93** oranında artmıştır.
- Tüketici enflasyonundaki yükselişte Türk lirasında gerçekleşen değer kaybı önemli rol oynamıştır.
- 12 ay sonra enflasyon beklentisinin bir önceki Enflasyon Raporu dönemine kıyasla **12,07 puan yükselerek %45,28** seviyesine ulaştığı gözlemlenmiştir.
- 5 yıl sonra enflasyon beklentisi **2,90 puan yukarı yönlü güncellenmiş ve %11,76** olarak ölçülmüştür.
- **Ekim ayı** itibarıyla cari yıl sonu enflasyon beklentisi **%68,01** seviyesindedir.
- Tüketici yıllık enflasyonu **2023 yılı III. çeyreğinde 23,3 puan artarak %61,5** seviyesinde gerçekleşmiştir.
- **Eylül ayı tüketici fiyatları yıllık değişimi Haziran ayı yıllık enflasyonuna kıyasla 23,3 puan daha yüksek gerçekleşmiştir.**
- **2023 yılının III. çeyreğinde tüketici enflasyonu %61,5** olarak gerçekleşmiş ve bir önceki Enflasyon Raporu tahmin aralığının üst bandınının **7,9 puan** üzerinde gerçekleşmiştir.
- Ortalama petrol fiyatı, **2023 yılı için 79,4 ABD doları** seviyesinden **84,2 ABD doları** seviyesine, **2024 yılı için 88,7 ABD doları** seviyesine çıkarılmıştır.
- **İthalat fiyatları** yıllık ortalama değişimi için **2023 ve 2024 yılı** varsayımları sırasıyla **%-10 ve %2,7** olarak sınırlı güncellenmiştir.
- **Gıda enflasyonunun 2023 yılını %66,7** seviyesinde; **2024 yılını %31,0** düzeyinde tamamlayacağı varsayılmıştır.

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla – GSYİH

Avrupa Merkez Bankası – ECB

ABD Merkez Bankası – Fed

Açık Piyasa İşlemleri – API

Satın Alma Yöneticileri Endeksi – PMI

B Grubu: İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkol ve tütün ile altın hariç TÜFE verileri.

C Grubu: Gıda, enerji, alkolsüz içecekler, alkollü içecekler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE verileri.